

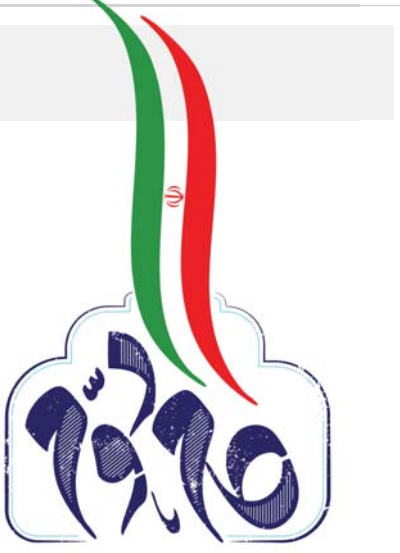
● **بررسی راهبرد قرآن در سه مسئله پرورش، آموزش و بینش**

زمانی قرآن را با این دیدگاه که چه اهداف کلانی را برای پیامبر بیان می‌کند، مطالعه کردم. اینجا بود که به مثلث پرورش، آموزش و بینش برخوردیم. این سه واژه، همگی قرآنی هستند. در قرآن در بیان اهداف پیامبران، بارها واژه **یزکیهم** به‌معنای ترکیه و به فارسی به‌معنای پرورش یا پروراندن وجود دارد. همچنین واژه **یعلّمهم** نیز وجود دارد که به‌صورت **یعلّمهم** و **یزکیهم** یا **یزکیهم** و **یعلّمهم** آمده است که اینجا مسئله آموزش مطرح می‌شود. واژه سوم **بینش** است که قرآن می‌فرماید: ﴿يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾(بقره/۲۵۷). گاهی در روایات از بینش به بصیرت تعبیر شده است و گاهی نیز به نور تعبیر شده است. در زیارت آل‌یاسین تقاضای نور می‌کند و گاهی نیز تعبیر به حکمت شده است که غیر از پرورش است. ممکن است، انسانی، خودساخته باشد و روی زبان و اندیشه‌اش مواظبت کند؛ اما فاقد بینش باشد. یکی از اصحاب امیرالمؤمنین ^(علیه السلام) که در بین عرفا شخصیت ممتازی است و نامی از او نمی‌برم، وقتی برای او خبر آوردند که حسین بن علی ^(علیه السلام) را کشتند، گفت: وای به حال امتی که فرزند پیامبرشان را کشتند و به نماز و قرآن خواندن ادامه داد. می‌گویند: او بعدها استغفار می‌کرده که ای وای بر من که یک حرف دنیایی زدم و گفتم: وای به حال امتی که فرزند پیامبرشان را کشتند. ما به‌دلیل تقوی و ترک گناه به چنین شخصی احترام می‌گذاریم؛ اما او فاقد بینش بوده است. تقوی داشته و قصد خیر داشته و فاقد سوء نیت بوده؛ اما فاقد بینش بوده است. سوگندنامه گاهی از تقوی و تدین بدون بصیرت لطمات زیادی دیده‌ام که نمونه آن، جریان مشروطه است که در آن عده‌ای مشروطه‌طلب و عده‌ای دیگر مشروعه‌خواه شدند. برخی از مشروطه‌طلبان می‌گفتند: احکام اربعه مرتد بر طرف مقابل جاری است و بالعکس. شخصی در تبریز از کوچه‌ای به کوچه دیگری می‌رفت که جوان مسلحی راه او را سد کرد و گفت: تو مشروعه‌خواه هستی یا مشروطه‌طلب؟ به‌ناچار گفت: من مسلمان نیستم و ارمنی هستم که گفتند: عبور کن. امروز بنده و شما به این مثال می‌خندیم؛ اما شبیه این مسئله امروزه وجود دارد. بنده گاهی به طلاب می‌گویم: مبدا کاری کنید که آیندگان ما را نادان فرض کنند! امروزه برخی نزاعات وجود دارد که ما آنها را عاقلانه می‌دانیم و راجع به آن بحث کنیم تا آن را درست کنیم که ممکن است، آیندگان این بحث‌ها را بیهوده بدانند. قصد این است

که عرض کنیم، پرورش غیر از بینش است. اینکه قرآن حساب‌شده می‌فرماید: ﴿يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ و در جای دیگر می‌فرماید: ﴿إِنَّ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَّكُمْ فُرْقَانًا﴾(انفال/۲۹)؛ فرقان به‌معنای تقوی و سواد نیست؛ بلکه آیه می‌فرماید: شما را اهل تشخیص قرار می‌دهیم که یکصد سال بعد می‌گویند: عجب بینشی داشته‌اند. در ماجرای عاشورا هم حبیب‌بن مظاهر را داریم و هم سلیمان بن صدرد خزاعی را که هر دو افرادی دغدغه‌مند و با تقوی بودند که یکی در عاشورا حضور داشت و دیگری در میان توابین. بنابراین قرآن کریم به‌جز آموزش و پرورش، روی بینش تأکید دارد. چنین مجموعه‌ای در واژه حکمت جمع می‌شود. همچنین قرآن کریم می‌فرماید: ﴿وَيُضَيِّعْ عَنْتَهُمْ اَصْرُهُمْ﴾وَأَغْثَالِ الْيَتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾(اعراف/۸۵۷). این آیه به‌معنای خرافه‌زدایی است که می‌تواند بخشی از آموزش باشد. امیرالمؤمنین ^(علیه السلام) می‌فرماید: وَتُثَبِّرُوا لَهُمْ ذَفَائِنَ الْعُقُولِ(نهج‌البلاغه/خ/۱)؛ پیامبران آمدند تا عصاره ظرفیت‌ها انجام بگیرد؛ یعنی ظرفیت‌های انسانی را شکوفا کنند. امیرالمؤمنان ^(علیه السلام) می‌فرمایند: پیامبران روی پرورش عقول کار می‌کردند. اگر بخواهیم بحث ما اجتماعی باشد و به‌عنوان یک راهکار و راهبرد مطرح بشود، باید روی این جهات کار کنیم؛ یعنی اول اینکه پیامبر ^(صلی الله علیه و آله و سلم) را به‌عنوان شخصیتی للانسان مطرح کنیم و روی رسالت و اهداف ایشان متمرکز بشویم و برای این کار، روی مسئله حکمت تأکید کنیم که جامع است و البته قرآن را نیز به‌عنوان منبع قرار بدیم.

● **عصمت پیامبر ^(صلی الله علیه و آله و سلم)**

این بحث از مباحث کهن اسلامی است و علی‌رغم اختلاف ناحقی که در عصمت ائمه ^(علیهم السلام) وجود دارد که اهل تسنن آن را انکار می‌کنند؛ درحالی‌که طبق لوازم خودشان لازم بود، به عصمت معصومین ^(علیهم السلام) ملتزم می‌شدند که نشدند؛ اما از فرق مسلمین کسی عصمت پیامبر اکرم ^(صلی الله علیه و آله و سلم) را انکار نمی‌کند؛ البته ممکن است، از نظر برون‌دینی، کسانی حرفی داشته باشند. عصمت پیامبر ^(صلی الله علیه و آله و سلم) مورد اتفاق است. در این‌باره باید گفت: گاهی بحث روی رفتارهای شخصی پیامبر ^(صلی الله علیه و آله و سلم) و زندگی خصوصی ایشان است که اصراری روی آن نداریم و ثمره‌ای بر آن مترتب نیست. اینکه بگوییم: پیامبر ^(صلی الله علیه و آله و سلم) هیچ‌گاه غذایی را که برایشان مضر بوده، نخورده‌اند یا اینکه بگوییم:

دومین همایش سالانه اندیشگاهٔ بنیانه گام دوم انقلاب اسلامی وابسته به دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با عنوان «بنیانه گام دوم؛ فکروزی و آزاداندیشی» برگزار می‌شود.

به گزارش خبرگزاری مهر، مهلت ارسال چکیده مقالات تا ۱۵آبان و مهلت ارسال متن کامل چکیده‌های پذیرفته‌شده تا ۱۳آذر خواهد بود.

اهداف همایش

بازخوانی اصول فکروزی و آزاداندیشی در منظومه فکری امام خمینی ^(رهبر معظم انقلاب)؛ بازخوانی چارچوب نظری و راهبردی بنیانه، به‌منابه الگوی مؤثر فکروزی و آزاداندیشی در عرصه مسائل جامعه؛

www.ofoghhawzah.com ■

■ دوشنبه ۱۸ مهر۱۴۰۱ ■ ۱۳ ربیع‌الاول ۱۴۴۴ ■ ۱۰ اکتبر ۲۰۲۲ ■

■ سال بیست و یکم ■ شماره ۷۴۴ ■

زمانی قرآن را با این دیدگاه که چه اهداف کلانی را برای پیامبر بیان می‌کند، مطالعه کردم.

اینجا بود که به مثلث پرورش، آموزش و بینش برخوردیم. این سه واژه، همگی قرآنی هستند.

در قرآن در بیان اهداف پیامبران، بارها واژه یزکیهم به‌معنای ترکیه و به فارسی به‌معنای پرورش

یا پروراندن وجود دارد. همچنین واژه یعلّمهم نیز وجود دارد که به‌صورت یعلّمهم و یزکیهم

یا یزکیهم و یعلّمهم آمده است که اینجا مسئله آموزش مطرح می‌شود. واژه سوم بینش است که قرآن می‌فرماید:

﴿يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾. گاهی در روایات از بینش به بصیرت تعبیر شده است

و گاهی نیز به نور تعبیر شده است.

همیشه بهترین شکل یک کار را انجام می‌داده‌اند. البته بسیاری معتقدند، در این امور نیز عصمت وجود داشته است؛ البته اصرار بر این مطلب ممکن است، غیرضرور باشد یا اثبات آن مشکل باشد. برخی راجع به این بخش زندگی پیامبر ^(صلی الله علیه و آله و سلم) صحبت می‌کنند؛ به‌عنوان مثال ممکن است، بگویند: پیامبر روز چهارشنبه فلان غذا را میل می‌کرده‌اند و خوب است، ما هم همان کار را انجام بدهیم؛ اما مطلب مهم بحث عصمت پیامبر ^(صلی الله علیه و آله و سلم) در حفظ، انتقال و تفسیر دین است. بدون تردید خداوند حکیم است و خداوند برای انتقال و تفسیر دین، نهادی را که خطاپذیر باشد، انتخاب نمی‌کند و اگر در جایی پیامبری حرکتی انجام بدهد، خداوند ایشان را به مرز اعتدال برمی‌گرداند. مانند ماجرای که پیامبر اکرم ^(صلی الله علیه و آله و سلم)

فراخوان مقاله همایش «گام دوم؛ فکروزی و آزاداندیشی»

نقش دانشگاه و نهادهای علمی در ترویج فکروزی و آزاداندیشی؛

وظایف حوزه علمیه و نهادهای دینی در ترویج فکروزی و آزاداندیشی؛

رسالت رسانه‌ها، صداوسیما و کنشگران فضای مجازی در ترویج فکروزی و آزاداندیشی؛

نقش نخبگان و حلقه‌های میانی در ترویج فکروزی و آزاداندیشی.

از پژوهشگران، اندیشمندان، نخبگان و فعالان عرصه‌های بنیانه گام دوم دعوت می‌شود تا مقالات مرتبط با محورهای نظری و راهبردی همایش را، از طریق رایانامه @Gaame۲@Khamenei.ir به دبیرخانه همایش ارسال نمایند.

شایان ذکر است، اندیشگاه متناظر با توصیه‌های هشت‌گانه بنیانه گام دوم انقلاب، دارای هشت اندیشکده «امید، اعتماد و تعهد»، «علم و پژوهش»، «معنویت و اخلاق»، «اقتصاد»، «عدالت و مبارزه با فساد»، «استقلال و آزادی»، «روابط خارجی و جبهه مقاومت» و «سبک زندگی» است که در روز همایش هر اندیشکده میزگرد هم‌اندیشی تخصصی مرتبط با موضوع خود را برگزار می‌نماید؛ لذا نویسندگان ارجمند محورهای همایش را در نسبت با توصیه‌های بنیانه، در نگارش مقالات خود مدنظر قرار دهند. به نویسندگان مقالات تأییدشده این همایش، گواهی شرکت در همایش اعطا می‌شود و از مقالات برتر تقدیر به‌عمل می‌آید و مقالات برگزیده در مجموعه مقالات همایش چاپ خواهد شد.

● **واژه شیطان و ابلیس**

در قرآن واژه‌های شیطان و ابلیس وجود دارد که با هم فرق دارند. شیطان با وجود ما همراه است؛ همان‌طور که ملک با وجود ما همراه است؛ لذا در قرآن تعبیر شیاطین استفاده شده است؛ حسن شهوت یا حس ریاست‌طلبی شیطان است؛ لذا شیطان یا ملک در وجود ما قرار دارد؛ البته در خارج از وجود ما نیز ملائکی وجود دارند؛ اما ابلیس یک موجود مشخص خارجی است.

■ **نظر شما راجع به سخن ابن‌عربی راجع به ابلیس چیست؟**

سخن ابن‌عربی و دیگران به‌شکلی که به آنها منسوب است، مورد تأیید نصوص دینی ما قرار ندارد که ما به‌نوعی ابلیس را تبرئه کنیم. شیطان پرستان هم، به‌نوعی شیطان را تقدیس می‌کنند و می‌گویند: شیطان نتوانست، به خودش بقبولاند که برای غیرخدا سجده کند؛ دیگران جلو افتادند و در برابر آدم سجده کردند؛ اما شیطان گفت: حتی اگر خداوند به من فرمان بدهد، نمی‌توانم برای غیراو سجده کنم. اینجا ابلیس کارش را ترویبت‌شده اسلام هستند. گاهی یک طلبه اشتباهی می‌کند؛ اما پیامبر و ائمه ^(علیهم السلام) که مبین شریعت هستند، نمی‌توانند مرتکب خطا بشوند و دلیلی ندارد که خداوند انسانی را که در تبیین شریعت معصوم است، خلق نکند؛ درحالی‌که می‌تواند چنین کاری را انجام بدهد.

● **معصومیت فرشتگان و مسئله اختیار**

﴿...لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ (نحرم/۶) فرشتگان گناه نمی‌کنند؛ اما اینکه فرشتگان نمی‌توانند خطا کنند و در کار خود مجبور هستند، برای ما اثبات نشده و البته دلیلی بر رد آن نیز نداریم. برخی بحث فرشتگان را مطرح می‌کنند که فرشتگان تکامل و رشد ندارند؛ چراکه اختیار ندارند؛ اما این مسائل مستند به هیچ برهانی نیست. بنده در این مسئله هنوز به برهانی نرسیده‌ام ولی ممکن است، اشخاصی کار محضی کرده و به نتایجی رسیده باشند که بنده ندیده‌ام. ابلیس تمرد کرد و بعد هم توجیه کرد و از درگاه خداوند متعال رانده شد؛ اما اینکه بگوییم: این کار ابلیس جزئی از سنت الهی است که باید ابلیس بدون اینکه مجبور

دوره‌های آموزشی پاییزه ویژه مبلغان برگزار می‌شود

مرکز آموزش‌های کاربردی معاونت فرهنگی و تبلیعی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، دوره‌های آموزشی پاییزه با موضوعات کاربردی و مورد نیاز مبلغان را برگزار می‌کند. به گزارش خبرگزاری حوزه، این دوره‌ها در قالب مجازی و آفلاین از ۲۰مهر آغاز می‌گردد. از عناوین دوره‌های آموزشی پاییزه، می‌توان به «بررسی و نقد مسیحیت تبشیری»، «مخاطب‌شناسی و ارتباط مؤثر»، «روش تدریس و کلاس‌داری»، «تعامل خانواده با نوجوان»، «تربیت و اصلاح رفتار»، «پیشگیری از طلاق»، «نقد فرق انحرافی»، «رسانه و خانواده»، «نماز و خانواده» و ... نام برد. علاقه‌مندان جهت ثبت‌نام و مشاهده سایر دوره‌ها می‌توانند، با مراجعه به آدرس اینترنتی el.balagh.ir اقدام نمایند.

ثبت‌نام تکمیل ظرفیت

دوره تخصصی یک‌ساله آموزش تبلیغ مؤسسه دارالزهرا ^(علیها السلام)

ثبت‌نام تکمیل ظرفیت دوره تخصصی یک‌ساله آموزش تبلیغ مؤسسه دارالزهرا ^(علیها السلام) ویژه برادران طلبه علاقه‌مند، برای سال تحصیلی ۱۴۰۲–۱۴۰۱ آغاز شد. مزایا و امتیازات شرکت در این دوره عبارت است از: کمک‌هزینه تحصیلی، گواهی پایان‌دوره، حمایت و اعزام به مناطق تبلیعی، امکان حضور همزمان با همسر و مهد قرآن، جهت حضور خردسالان (۳ تا ۶ سال). علاقه‌مندان برای کسب اطلاعات بیشتر و ثبت‌نام در مؤسسه، می‌توانند به سایت daralzahra.ir مراجعه نمایند.

پاسخگویی به سؤالات دینی به زبان‌های ترکی و عربی

از سوی دفتر تبلیغات اسلامی

حجت‌الاسلام محمدجواد اصغری رئیس مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی با اعلام این خبر، افزود: بنا بر مصوبه شورای سیاست‌گذاری مرکز مبنی بر پاسخگویی به هم‌وطنان ترک‌زبان و عرب‌زبان، مرکز اقدام به شناسایی کارشناسان پاسخگو به این زبان‌ها و ارائه آموزش‌های لازم نمود و این امکان را به سامانه پاسخگو اضافه کرد. به گزارش خبرگزاری حوزه، رئیس مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی خاطر‌نشان کرد: در مرحله نخست پاسخگویی این زبان‌ها در دو بخش احکام شرعی و مباحث اعتقادی ویژه هم‌وطنان داخل کشور می‌باشد و در آینده به دیگر گروه‌های پاسخگویی مرکز گسترش خواهد یافت.